

РЕГЕНЕРАЦІЯ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто різні підходи до здійснення перетворень міського середовища та запропоновано класифікацію існуючих типів регенерації міського середовища. Проаналізовано поняття терміну «регенерація» в урбаністичному значенні, на основі історичних передумов і теоретичних складових, розширено суть і тлумачення його.

Ключові слова: регенерація, міське середовище, розвиток, передумови регенерації, чинники регенерації, урбаністичний простір, історичне середовище міста.

Abstract: *Different approaches to the implementation of urban environment transformations are considered and the classification of existing types of urban environment regeneration is proposed.*

Key words: .regeneration, urban environment, development, preconditions of regeneration, factors of regeneration, urban space, historical environment of the city.

Вступ

При вирішенні проблем регенерації міського середовища постає питання про значення самого терміну. Вивчення причин, що сприяли появі методів відновлення значних частин міського середовища, дозволяє ширше охопити зміст і масштаби міської регенерації, а також уточнити понятійно-термінологічний апарат [1].

В останні роки термін «регенерація міського середовища» міцно узвичаївся девелоперського суспільства, але одного розуміння його змісту не існує ні у представників бізнесу, ні у державних органів. Дослівно термін «регенерація» означає «відновлення, відновлення, відродження».

В містобудуванні розширено поняття та значення терміну регенерація - це «оновлення міст» або - це роботи та заходи щодо відновлення повністю або частково втрачених містобудівних комплексів, будівель та споруд з повним (реставрація) або частковим (реконструкція) відновленням функцій, архітектурно-художнього вигляду, конструкцій, інженерного обладнання та зовнішнього благоустрою. При регенерації допускається будівництво нових будівель, споруд, елементів благоустрою території зі збереження існуючих пам'яток та фрагментів забудови без порушення історичних прийомів організації простору.

Сьогодні вирішення питань збереження унікальності міського простору входить до основного кола завдань, які вирішуються завдяки регенерації міського середовища. Однією з причин загального інтересу до історичного центру міст і центральних регіонів є тенденції глобалізму, які поступово вирівнюють просторові, стилістичні, а іноді і інженерні особливості архітектури. Іншим фактором є функціональний регрес через невідповідність системи зв'язку сучасним вимогам, іноді занепад їх технічної складової, зникнення вихідної функції. Незважаючи на значну історико-культурну цінність центральних кварталів історичних міст, відсутність у них достатньої кількості службових місць та зниження утилітарних функцій, важливих для природного існування життєвого середовища, заважають довіллю повноцінно існувати.

До регенерації звертаються у випадках:

- матеріального та морального старіння містобудівних утворень, будівель і споруд, що його формують;
- порушення об'ємно-просторових зв'язків;
- втрати функцій.

Регенерація передбачає відновлення складових міста: частин планувально-просторової структури середовища міста, його композиційної цілісності, естетичного характеру. Однак беручи до уваги можливі обставини, які спричинили попередній занепад середовища міста, заходів із відновлення матеріально-технічної структури може бути недостатньо для його повноцінного функціонування. Тому при регенерації слід віддавати перевагу пристосуванню існуючої архітектури відповідно до потреб сучасності й наповненню середовища стилістичними та функціональними удосконаленнями, але таким чином, щоб не суперечити його історично сформованому образу [2].

Результати дослідження

Міста відіграють роль осередків рефлексивних процесів населення. Міське середовище – це система просторових архітектурних зв'язків, насичена функцією, яка служить для регулювання потреб населення та є показником функціонування та розвитку міста. Для сприйняття суспільством середовища міста, його архітектурної структури, естетичного та функціонального стану будівлі мають відповідати сучасному способу життя. Формування структури та суспільних відносин значною мірою залежить від того, як улаштовано середовище.

Щоб створити суспільству належні умови життя, в яких людина може повністю розкрити свій потенціал, необхідно підтримувати належний стан довкілля міста, відновлювати та покращувати його, що відповідає латинському слову *regeneratio*. У перекладі з латинської «*regeneratio*» означає відродження; суфікс "re", (-re) виражає або протилежність тому, що існує, або відновлення, повторення функції; основа слова «генезис» визначається як народження, створення, інше його значення — відновлення природної функції (Анатомія). Основною характеристикою містобудівного значення регенерації є лаконічність і доцільність благоустрою, функціональне та естетичне впровадження в сучасне життя міста, а не лише відновлення матеріальної структури існуючого середовища.

На пострадянському просторі «регенерація міського середовища» до кінця ХХ ст. зустрічається, зокрема, у Ю. Ранінського, під терміном «урбаністична реставрація» і визначено, що це обґрунтована архітектурно-технічна реставрація матеріальної субстанції міського середовища. Якщо припустити, що термін «реставрація» частіше визначається як «комплекс науково обґрунтованих архітектурно-технічних заходів, спрямованих на збереження пам'ятки як архітектурного твору мистецтва та документа чи свідчення історії», то регенерація міської довкілля слід розглядати в сенсі повного відновлення архітектурних комплексів і містобудівних утворень, відновлення їх стійкого художнього, історичного, культурного, функціонального та іншого стану [3].

Регенерація історичного середовища виходить з концепції «живої пам'ятки», запропонованої В. Вечерським, тобто гармонійного збагачення урбаністичного середовища новими соціокультурними цінностями. Вона забезпечує виконання щонайменше трьох умов міського розвитку:

- збереження архітектурної та містобудівної спадщини;
- адаптацію історичного міста до вимог сучасного життя через модернізацію його структур;
- поширення знакового впливу специфічних характеристик на весь міський ареал з метою збереження індивідуальності.

Регенерація ядра міста здатна підвищити конкурентоспроможність та життєздатність всього міста – призвести до вдосконалення інших районів. Містам властивий кругообіг та постійне вдосконалення структури; відбувається постійний вплив більш розвинутих районів на застарілі, зокрема центральні території міста. Якщо процес розвитку існуючих районів призупиняється, це призводить до поступового регресу частин міста або його загалом, у випадках коли йдеться про малі міста.

В історико-культурному плані процес «кільцевого розвитку» є прикладом зміни тенденцій в часовому вимірі, коли відбувається постійне нашарування нової архітектури на існуючу історично сформовану структуру міста, внаслідок чого виникає взаємопроникнення сучасної та історичної архітектури, сумісна підтримка їхньої функціональної активності та матеріального стану. Отже, історичне середовище міста повинне функціонувати не меншою мірою, ніж інші частини міста. Мегаполіси підтримують відносно стабільну економічну та матеріальну структуру урбаністичного простору, за рахунок постійного впровадження нових тенденцій, технологій, економіки та змін потреб суспільства, що й становить сталий розвиток міста хоча це в більшій мірі призводить до

зменшення історично цінних об'єктів [4].

Для розвинутих міст, де основний акцент спрямований на створення нових районів, характерне періодичне вдосконалення центральних, історично сформованих районів. Швидка розбудова міст, що відбулась у ХХ ст., сприяє вираженню процесів регенерації, оскільки під час розбудови, збільшилась кількість ядер соціальної активності, давніші райони міст втратили насиченість соціального життя. Шляхом проведення регенерації середовища міста можна швидко відновити функціональне та естетичне значення.

Зауважимо, що регенерація урбаністичних утворень є природним наслідком розвитку міст; для міст характерним є заміна відновлення та доповнення формотворчих елементів урбаністичного простору, його постійне коригування до потреб та тенденцій людського життя.

Значна кількість міст, що сформувалися до ХІХ ст., заповнені різноманітністю архітектурних форм, що виникли в різні часові проміжки, однак вони зібрані в одному середовищі міста і значною мірою гармонійно співіснують в єдиному композиційно-просторовому та функціонально-утилітарному середовищі [5].

Отже, принцип регенерації передбачає розвиток, підтримку різноманіття та інновації у сформованому середовищі міста, є продовженням природного процесу формування міст, урбаністичний простір зазнає постійних змін, вдосконалення, збагачення та заміни пріоритетів, форм, функцій для збереження життєздатності та актуальності.

.....

Висновки

Суть концепції «регенерації» в міському вимірі полягає у швидкому досягненні екологічної життєздатності шляхом приведення архітектурних об'єктів у належний стан та, при необхідності, збагачення міського середовища новими об'єктами, що відповідають тимчасовим, а також актуальним. і відповідний функціональний зміст як в існуючій, так і в новій архітектурі.

Регенерація пов'язана з діями, пов'язаними з реставрацією, реконструкцією, перебудовою або поліпшенням матеріально-технічного, функціонального, естетичного стану архітектури, результатом чого є ефективне існування міського середовища в культурній, економічній, соціальній та інших сферах.

При відновленні середовища міст, у тому числі тих, що мають історико-культурну цінність, доцільно керуватися думкою про те, що територія є частиною функціонуючого міста і має тенденцію до сталого розвитку. Завдяки методам регенерації можна створити заповідний історичний простір, відкритий для введення додаткової архітектури, актуальної для часу та має економічну цінність, шляхом відновлення існуючої будівлі та розміщення в ній об'єктів сучасної архітектури. .

При подальших дослідженнях регенерації міських утворень важливою є гармонізація існуючої архітектури та нових об'єктів, їх взаємозв'язок та ефективні засоби розвитку існуючих територій відповідно до потреб сучасності.

Список використаної літератури

1. База даних "Урбаністичні образи" // Центр міської історії Центрально Східної Європи [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lvivcenter.org/uk/uid>
2. Осиченко Г. О. Реконструкція історичного середовища міста // Містобудування та територіальне планування – Київ: КНУБА, 2009 – випуск № 35 – С. 343-354.
3. Плешкановська А. М. Методологія комплексної реконструкції міста: автореферат док. дис.: 05.23.20 / Плешкановська Алла Михайлівна; Київ. – К., 2013. – 40с.
4. Стецюк І. І. Когнітивно-поведінкове вимірювання життєдіяльності у міському середовищі (на прикладі м. Києва) / І. І. Стецюк // Креативний урбанізм: до століття містобудівної освіти у Львівській політехніці: монографія / за заг. ред. Б. С. Черкеса та Г.П. Петришин. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – С. 341-347.
5. Тімохін В. О. Проблеми і принципи реконструкції сучасного міського середовища // Досвід та перспективи розвитку міст України. Проблеми перспективного розвитку м. Києва: збірник наукових праць. – Київ: ДП УДНДІПМ «ДІПРОМІСТО» ім. Ю.М.Білокозя, 2014. – Вип. 26. – С.15-25.

Стасюк Роман Валерійович — студент групи БМ-21м, факультет будівництва теплоенергетики та газопостачання, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: rombx29@gmail.com

Риндюк Світлана Володимирівна — кандидат технічних наук, доцент кафедри Будівництва, міського господарства та архітектури, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: rundyksv@gmail.com

Stasiuk Roman —student of BM-21m group, faculty of construction of heat power and gas supply, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: rombx29@gmail.com

SvitlanaRyndiuk—PhD, docent of Department of Construction, Municipal Economy and Architecture, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: rundyksv@gmail.com